Archeologický ústav Akademie věd České republiky v Brně

Přehled výzkumů

53-1

Brno 2012

Přehled výzkumů

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal
Ročník 53
Volume 53

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board Pavel Kouřil

Redakční rada Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozlowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography Alice Del Maschio

Software
Software Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography Prusiek, lok. 25. Hrob č. 22, zlato (viz obr. 6. na str. 78)

Adresa redakce
Adress Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html

Tisk
Print Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2012
Náklad 400 ks
Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Mokrá-Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)

„Macocha“. Neolit. Lnk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Rýha dálkového optického kabelu šlapanické firmy VIVO CONNECTION, spol. s.r.o., prošla v polní trati „Macocha“ několika objekty (v okolí bodu GPS: 49°12‘39.81“S, 16°45‘8.00“V), jež bylo možné zařadit podle nálezů keramiky do období staršího neolitu. Je evidentní, že nálezy korespondují se situacemi, které byly lokalizovány během pokládání dálkového optického kabelu firmy SPT TELECOM, a s. v roce 1997 (Kos 1999).

Petr Kos

Literatura

Kos, P. 1999: Mokrá-Horákov (kat. úz. Horákov, okr. Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 40, 193.

Resumé

Mokrá-Horákov (Kat. Horákov, Bez. Brno-venkov). „Macocha“. Linienbandkeramik. Siedlung. Rettungsgrabung.

Olomouc (k. ú. Nemilany, okr. Olomouc)

„Kožušanská ulice“. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Od března do dubna 2011 proběhla 2. etapa výzkumu na rekonstrukci ulice Kožušanská v Olomouci –Nemilanech v délce 140 m. Na sídlišti bylo prozkoumáno v 29 sondách a čtvercích 61 objektů zahloubených v různých úrovních do kulturní vrstvy (mocné 0,4–2 m) s různě datovanými nálezy; viz kapitola Eneolit, Doba bronzová, Doba železná, Středověk a novověk. Lokalita leží na východním svahu terasy nad údolní nivou řeky Moravy. Lokalitu s nadmořskou výškou 211–212 m lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-24, v souřadnicích Z s.č.: J s.č.: 360 mm : 208 mm, 362 mm : 192 mm.

Z kulturní vrstvy pochází i několik zlomků keramiky LnK, které korespondují se zjištěními z roku 2010.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kat. Nemilany, Bez. Olomouc). Kožušanská Str. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)

Extravilán. LnK, Lengyel. Sídliště. Záchranný výzkum.

Dne 8. 3. 2011 byly při archeologickém dohledu, souvisejícím se zemními pracemi na stavbě jižního obchvatu města Opavy, zjištěny archeologické situace dokládající pravěké osídlení. Vzhledem k tomuto zjištění byly v daném úseku přerušeny veškeré stavební práce a bylo zahájeno strojní, posléze ruční začištění plochy. Při něm bylo identifikováno celkem 119 zahloubených archeologických objektů a z toho důvodu byl 25. 3. 2011 zahájen záchranný archeologický výzkum, který trval do 24. 6. 2011. Lokalita se nachází na jihovýchodně orientovaném svahu vystupujícím ze záplavové oblasti řeky Moravice v nadmořské výšce 255,2 – 259,9 m. Od levého břehu řeky je vzdálena zhruba 600 m. Podloží na zkoumané ploše tvoří výrazné akumulace hlinitých spraší. Na ZM 1:10 000 list 15-32-24 je vyznačena body o souřadnicích 248 : 360, 258 : 359, 257 : 355, 246 : 356 mm od Z : J sekční čáry.

Po začištění plochy, ze které bylo strojně skryto cca 0,4 m ornice bylo zjištěno, že se archeologické objekty koncentrují na ploše o rozměrech zhruba 130 x 25 m. Celkem zde bylo identifikováno výše zmíněných 119 zahloubených objektů. Z tohoto počtu bylo 66 sloupových jamek, 37 sídlištních jam, 8 hliníků nebo soujámí, 7 zásobních jam a 1 pec. Sloupové jámy se koncentrovaly především v jednom místě, kde tvořily část půdorysu dlouhého domu kůlové konstrukce. Z prozkoumaných objektů (mimo sloupové jámy) byl získán rozsáhlý soubor keramického materiálu, štípané industrie, zvířecích kostí, mazanice a kamenných nástrojů. Především díky keramice lze předběžně datovat 23 objektů do LnK, 3 jámy rámcově do Lengyelu a 1 objekt do průběhu 15. století. Z 26 sídlištních jam nebyl získán datovatelný materiál.

Jindřich Hlas

Resumé

Opava (Kat. Kylešovice, Bez.. Opava). Unbauter Teil der Gemeinde. LBK, Lengyelkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)

Ulice Hlavní, parcela č. 1555. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při realizaci stavby rodinného domku na parcele s již demolovanou původní novověkou zástavbou byly ve výkopech pro základové pasy dokumentovány dvě jámy a pozůstatek kulturní vrstvy. Nečetné keramické nálezy lze zařadit do mladšího stupně LnK (srovnej Hlubek 2009, Kiecoň 2011, Stabrava 2008).

Marek Kiecoň

Literatura

Hlubek, L. 2009: Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava). *Přehled výzkumů* 50, 254–255.

Kiecoň, M. 2011: *Opava - Kylešovice. Ulice Jožu Davida - vodovod.* Nálezová zpráva.

Stabrava, P. 2008: Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava). *Přehled výzkumů* 49, 281–282.

Resumé

Opava (Kat. Kylešovice , Bez. Opava). Str. Hlavní. Parz. Nr. 1555. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Opava (k. ú. Malé Hoštice, okr. Opava)

Ul. Školní, ul. Dvořákova, ul. Janáčkova. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 3. 11. 2010 až 7. 10. 2011 probíhal archeologický dohled při stavbě kanalizace v Malých Hošticích. Vzhledem k tomu, že Malé Hoštice jsou známou a rozsáhlou archeologickou lokalitou, bylo velice pravděpodobné, že dojde během stavby ke zjištění archeologických situací. To bylo potvrzeno na ul. Školní, Dvořákova a Janáčkova. První zahloubené objekty byly zjištěny v prostoru křížení ulic Školní s ul. Dvořákova. Postupně zde bylo od 18. 11. 2010 do 4. 2. 2011 prozkoumáno a dokumentováno 18 zahloubených jam, které byly zachyceny ve výkopu širokém 1,2 až 2 m. Ty bylo možné zkoumat pouze z části zasahující do trasy výkopu. Svrchní části objektů byly porušeny konstrukčními vrstvami vozovky, které dosahovaly mocnosti 0,7 m. Jednalo se o běžné, do podloží poměrně mělko zahloubené sídlištní a jednu sloupovou jámu. Výjimku tvořila dvě rozsáhlá soujámí probíhající rovnoběžně ve směru SZ – JV ve vzdálenosti 9 m od sebe. Jámy dosahovaly hloubky až 2 m pod dnešním povrchem a svým charakterem odpovídaly stavebním jámám nacházejícím se podél domů kultury s lineární keramikou. Absenci pozůstatků konstrukce domu lze připisovat dřívější výstavbě komunikace. Z výše popsaných objektů bylo možno na základě získaného keramického materiálu datovat 11 do kultury s lineární keramikou fáze IIb. Ze sedmi nebyl vyzvednut buď žádný, nebo pouze nedatovatelný materiál. Kromě keramiky pochází z objektů značný soubor zvířecích kostí, štípané industrie a mazanice s otisky kůlových a proutěných konstrukcí.

Další nález byl učiněn 12. 4. 2011 na severním konci ul. Dvořákova před křížením s ul. Opavská. Po odebrání zhruba 0,7 m mocných konstrukčních vrstev komunikace byl zjištěn zbytek žárového hrobu KLPP (viz kap. Doba bronzová).

Poslední archeologická situace byla zjištěna 22. 8. 2011 na ul. Janáčkova. Jednalo se o zásobní jámu vakovitého profilu, ze které nebyl získán žádný archeologický materiál.

Jindřich Hlas

Resumé

Opava (Kat. Malé Hoštice, Bez. Opava). Str. Školní, Dvořákova, Janáčkova. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

Ořechov (okr. Brno-venkov)

„Jalovčiny“. MMK. Výrobní areál. Povrchový průzkum.

Lokalita je intenzivně zkoumána od roku 2011. Nachází se na výrazném návrší v prostoru vrcholové kóty 334 m. Nálezy jsou rozptýleny na ploše 420 x 220 m v rozmezí nadmořských výšek 334-330 m, největší koncentrace se nachází na ploše 100 x 150 m v bezprostředním okolí kóty. Hlavní koncentrace nálezů leží na katastrálním území Ořechova, lokalita ale přesahuje na katastrální území okolních obcí – Silůvek a Mělčan. Do literatury byla lokalita uvedena J. Skutilem (1947, 109) v souvislosti s hojnými nálezy kamenné industrie. P. Koštuřík (1989, 51) je poté publikoval pod katastrálním územím Silůvek.

Povrchovými sběry zde byla získána početná kolekce zahrnující štípanou a broušenou kamennou industrii a nepočetnou keramiku. Celkem bylo získáno 681 artefaktů, z toho 658 štípané kamenné industrie. Na lokalitě bylo nalezeno také větší množství paleolitických nálezů, takže přepálené artefakty nebyly do výčtu zahrnuty (Škrdla et al. 2011).

Kolekce je vyrobena převážně z rohovce typu Krumlovský les, varieta II (99 %), ojediněle se vyskytne rohovec typu Krumlovský les, varieta I, rohovec typu Stránská skála a křemen. Byl zde nalezen také křišťál, ovšem beze stop štípání.

Kolekce je tvořena úštěpy (62,2 %), jádry (16,4 %), čepelemi a zlomky čepelí (dohromady 11,2 %) a zlomky (10,2 %). V celé kolekci jsou nástroje zastoupeny pouze 5 škrabadly, vyskytly se tři čepele s místní retuší a dva úštěpy s místní retuší. Na dvou čepelích je charakteristický srpový lesk. Výrazný je podíl úštěpů a zlomků s kůrou (23,3 %), představující výrobní odpad. Na lokalitě proběhla i sondáž, jejímž cílem bylo zachytit případné objekty, bohužel s negativním výsledkem, případný výskyt intaktních objektů či vrstev se jeví jako neperspektivní. Přítomnost souvisejících objektů by se ovšem dala očekávat mimo vlastní prostor výrobního areálu.

Kromě štípaných artefaktů se na lokalitě vyskytla i broušená kamenná industrie – dva vývrtky z dioritu, sekeromlat, zlomek týlu sekerky a zlomek ostří sekerky, všechny ze želešické břidlice.

Na základě nálezů dioritových vývrtků a charakteristických kulovitých výčnělků na keramice předpokládáme, že kolekce náleží kultuře s moravskou malovanou keramikou. Keramický materiál bohužel vzhledem ke svému stavu neumožňuje bližší určení. Kolekce vykazuje četné poškození a je dost zlomkovitá (větší počet artefaktů menších 1 cm nebyl brán ve výčtu v úvahu). V kolekci téměř úplně chybí finální nástroje, převládají preparační úštěpy, zlomky, připravená jádra, rezidua jader. Surovina byla získávána z nedaleko ležících štěrkových teras, které jsou známy severně od řeky Jihlavy v prostoru vymezeném katastry Němčiček, Mělčan, a Pravlova (Přichystal 2009, 74). Na základě početných a hrubých nálezů předpokládáme, že se jedná o primární dílnu na zpracování kamenné suroviny. O podobných dílenských lokalitách se ve sledovaném prostoru zmiňuje i Přichystal (2009, 74).

Tereza Rychtaříková, Petr Škrdla